

Naton “kaksoispäätös” uusien ydinaseiden käyttöön otosta

Länsi-Euroopan maiden tiedusteluorganisaatiot seurasivat Neuvostoliiton asevoiman kasvattamista poliittisesta liennytykskaudesta huolimatta. Erityisesti askarrutti kysymys, miksi Neuvostoliitto aloitti entistä tehokkaampien keskikantaman ohjusten (Naton koodinimeltä SS-20) sijoittamisen asemiinsa. Niillä voitiin uhata kaikkia läntisen Euroopan kohteita.

Saksan liittokansleri Helmut Schmidt otti marraskuussa 1977 ohjusongelman esille pitäessään esitelmän Lontoossa. Hänen mielestään Saksa ja koko Länsi-Eurooppa oli jäämässä venäläisten ydinaseiden panttivangiksi, koska lännellä ei ollut niille nimenomaista vastinetta. Yhdysvallat ei uskaltaisi käyttää strategisia ydinaseitaan Euroopan puolustamiseksi pelätessään Neuvostoliiton vastaiskua.

Asiaa ryhdyttiin pohtimaan Naton piirissä, ja todettiin SS 20-ohjusten merkitsevän laadullista muutosta, koska ne olivat helposti liikuteltavia, Atlantille asti kantavia ja jokainen varustettu kolmella ydintaistelukärjellä. Ratkaisuksi hahmottui uusien amerikkalaisten, Moskovan tasalle ulottuvien keskikantaman ydinaseiden tuominen Eurooppaan muodostamaan vastapelotetta. Toisaalta haluttiin säilyttää neuvottelujen mahdollisuus. Joulukuussa 1979 Nato teki ns. kaksoispäätöksen, jonka mukaan vuodesta 1983 läntisen Euroopan maihin asennettaisiin toimintavalmiiksi ballistisia Pershing 2 -ohjuksia ja uuden sukupolven maalta laukaistavia risteilyohjuksia, ellei Neuvostoliitto sitä ennen suostu poistamaan omia keskikantaman ohjuksiaan Euroopasta.

Naton suunnitelman mukaan piti lähes 2000 kilometriä kantavia ja tarkkoja Pershing 2 -ohjuksia tuoda Länsi-Saksaan 108 kappaletta. Lisäksi oli määrä sijoittaa maalta laukaistavia Tomahawk-risteilyohjuksia tuliasemiin Englantiin, Saksaan, Italiaan, Hollantiin ja Belgiaan yhteensä 464 kappaletta. Noiden ilmakehässä aerodynaamista rataa lentävien ohjusten kantomatka oli yli 2000 kilometriä.

Länsi-Euroopan väestön keskuudessa ydinasepäätökseen suhtauduttiin ristiriitaisesti. Oli vaikea ymmärtää, miksi rauhallisena aikana piti ryhtyä uuteen asevarustelukierteeseen ja vielä ydinaseilla, jotka näyttivät pahimmassa tapauksessa “eurooppalaistavan” ydinsodan. Helmut Schmidt joutui oman puolueensa SPD:n piirissä epäsuosioon ja sitä myöten eroamaan virastaan. Sosiaalidemokraatit päätyivät samalla oppositioon ja ryhtyivät puolueena vastustamaan uusien ydinaseiden tuomista maahansa.

Ydinaseiden vastustajat aktivoituivat erityisesti huomatessaan mahdollisuuden vaikuttaa suunnitelmaan, jonka toimeenpanon oli määrä alkaa vasta syksyllä 1983. Huolimatta kovasta painostuksesta Nato-maiden hallitukset pitivät kiinni sijoituspäätöksestä, koska Neuvostoliitto ei ryhtynyt vähentämään omia ohjuksiaan. Kuitenkin 1980-luvun puolivälissä mieliala molemmin puolin jo kypsyi keskikantaman ydinaseiden poistamiseen Euroopasta.

Lähteet: Jeremy Isaacs - Taylor Downing, Cold War (1998), s. 316 - 318; Helmut Schmidt, Menschen und Mächte (1987), s. 88 - 128; Pekka Visuri, Totaalisesta sodasta kriisinhallintaan (1989), s. 84 - 85; Raimo Väyrynen, Ydinaseet ja suurvaltapolitiikka (1982),s. 268 - 296.

Internet: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_27040.htm; <http://www.nato.int/docu/update/70-79/1979e.htm>; <http://nsarchive.gwu.edu/nukevault/ebb301/>; <http://de.wikipedia.org/wiki/NA TO-Doppelbeschluss>;